

REFLEKSI KEPERLUAN MODUL BAHASA ARAB DI PERINGKAT PRASEKOLAH

Siti Nurhajariah Md Isa, Norfaezah Mohd Hamidin, Idi Hamdi, Awatif Abdul Rahman

Jabatan Bahasa & Pembangunan Insan (JBPI)

Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS)

nurhajariah@kuis.edu.my, norfaezah@kuis.edu.my, idi.hamdi@kuis.edu.my, awatif@kuis.edu.my

ABSTRACT

In Malaysia educational system, preschool allows children aged four to six years to enjoy an early learning experiences before entering the first year of primary education. Islamic preschools are chosen by parents for their children. Arabic language is one of the subjects taught in Islamic based preschools. This study examined the potentials that led to the need for Arabic language modules at preschool level through the analysis of relevant documents. Based on the analysis, it is found that Arabic language has its own place in national education because of its position as an important component in the J-QAF program. Arabic education at preschool level conducted by the federal government, state governments and private parties. In fact, the importance of Arabic language is clearly stated in the National PreSchool Standards Curriculum (KSPK). Therefore, Arabic language at preschool level should be emphasized by those who understand the importance of this language as an effort to create and strengthen Arabic language modules at preschool level.

Field of Research : *Preschool Education, Module Requirement, Arabic Language.*

Pengenalan

Pendidikan prasekolah merupakan sebahagian daripada sistem pendidikan di Malaysia. Kementerian pendidikan Malaysia (KPM) melalui Akta Pendidikan 1996 membolehkan kanak-kanak berusia empat hingga enam tahun menikmati pengalaman pembelajaran lebih awal sebelum memasuki tahun satu di pendidikan rendah. Pendidikan prasekolah seperti mana yang dinyatakan dalam Kurikulum Standard Prasekolah Kebangsaan (KSPK) ada menyebut bahawa pendidikan tersebut bertujuan untuk memperkembangkan potensi kanak-kanak berumur empat hingga enam tahun secara menyeluruh dan bersepadu dalam aspek jasmani, emosi, rohani, intelek dan sosial melalui persekitaran pembelajaran yang selamat, menyuburkan serta aktiviti yang menyeronokkan, kreatif dan bermakna. Tujuan tersebut antara lain adalah untuk meningkatkan kemahiran, menanam keyakinan dan membentuk konsep sendiri yang positif pada diri kanak-kanak agar mereka berjaya dalam persekitaran sedia ada dan bersedia untuk menangani cabaran dan tanggungjawab di sekolah rendah kelak.

Kajian-kajian terdahulu telah membicarakan tentang keperluan pendidikan bahasa Arab prasekolah ini. Antara kajian tersebut termasuklah kajian yang telah dijalankan Norfaezah Mohd Hamidin (2016). Melalui kajian beliau didapati pelajar yang cemerlang dalam bahasa Arab mendapat asas bahasa tersebut bermula daripada peringkat prasekolah. Kajian beliau yang melihat persepsi pelajar, guru dan ibubapa terhadap pengajaran dan pembelajaran Bahasa Arab di tiga buah sekolah jenis Sekolah Menengah Kebangsaan Agama (SMKA) di negeri Selangor menunjukkan bahawa pelajar yang memperolehi keputusan cemerlang dalam Peperiksaan Menengah Rendah (PMR) bagi subjek Bahasa Arab mempunyai asas bahasa bermula di peringkat prasekolah. Antara kajian lain berkaitan ialah kajian yang dijalankan oleh Mariati, Robe'ah dan Nurhana (2015) yang mendapati bahawa minat dan motivasi pelajar dalam mempelajari bahasa asing perlu bermula daripada seawal usia pelajar iaitu peringkat prasekolah. Kajian ini juga mendapati bahawa minat dan motivasi dalam pembelajaran bahasa asing bermula dari awal. Lantaran kepentingan pendidikan bahasa bermula pada peringkat awal, iaitu

peringkat prasekolah. Norfaezah Hamidin dan Idi (2016) dalam pembentangan di International Research Management & Innotation Conference (IRMIC 2015) selanjutnya telah mencadangkan untuk mewujudkan modul Bahasa Arab bagi peringkat pendidikan prasekolah.

Masyarakat kini menghantar anak mereka ke prasekolah bertemakan pendidikan Islam seperti Dzul Iman, Pusat Asuhan Tunas Islam (PASTI), Islamic Montessori, Genius Aulad dan Little Caliphs (Norfaezah & Idi, 2016). Prasekolah berlatar belakang Pendidikan Islam menjadi pilihan ibu bapa (Norfaezah & Idi, 2016). Perkara ini menunjukkan bahawa ibu bapa memberi penekanan terhadap pendidikan berasaskan Islam ini mulai anak-anak mereka memasuki alam prasekolah. Bahasa Arab merupakan antara subjek yang diajar di peringkat prasekolah berasas Islam. Justeru, kajian ini cuba meneliti maklumat berkaitan potensi-potensi yang membawa kepada keperluan untuk mewujudkan modul bahasa Arab di peringkat prasekolah.

Metodologi Kajian

Bahasa Arab merupakan antara subjek yang diajar di peringkat prasekolah berasaskan Islam. Justeru, Kajian ini cuba meneliti maklumat yang membawa kepada keperluan untuk mewujudkan modul bahasa Arab di peringkat prasekolah. Kajian ini merupakan kajian analisis kepustakaan yang melibatkan penelitian bahan literatur dan dokumen berkaitan.

Keperluan Bahasa Arab Dalam Pendidikan Kebangsaan

Pembelajaran bahasa Arab di Malaysia dilihat mempunyai masa depan yang cerah dalam pendidikan di Malaysia. Mantan Y.A.B Perdana Menteri Malaysia, pada tahun 2003, telah menyatakan hasrat hatinya untuk mewajibkan semua murid yang beragama Islam mempelajari bahasa Arab melalui program Jawi, Qur'an, Bahasa Arab dan Fardhu Ain (j-QAF). Menurut Zuraidah (2006) dalam Nik Murshidah & Normila (2011) J-QAF ialah singkatan daripada perkataan Jawi, al-Quran, Bahasa Arab dan Fardhu Ain dan setiap aksara yang digunakan menggambarkan objektif dan matlamat yang hendak dicapai. Program J-QAF merangkumi empat objektif utama yang telah digubal untuk dilaksanakan di peringkat permulaan, iaitu kemampuan membaca dan menulis jawi, khatam al-Quran sebelum tamat darjah enam, mampu menguasai asas Bahasa Arab, serta mampu mengetahui hukum-hukum asas Fardhu Ain dan menghayatinya dalam kehidupan (Nik Murshidah & Normila Noruddin, 2011).

Melalui program j-QAF pelaksanaan Bahasa Arab dijalankan di sekolah-sekolah rendah dan telah diperluas kepada semua pelajar beragama Islam. Pelaksanaan program J-QAF dilaksanakan secara berperingkat bermula pada tahun 2005 melibatkan sebanyak 1221 buah (dari keseluruhan 7634 buah) sekolah dengan 4861 buah kelas dan seramai 141 725 orang murid. Program J-QAF pada tahun 2010 telah melibatkan 100 peratus iaitu 7835 buah sekolah dan melibatkan kesemua tahun persekolahan. Namun, terdapat sebahagian negeri melaksanakan keseluruhan program J-QAF sebelum tarikh tersebut, iaitu antara tahun 2008 dan 2009 (JAPIM 2004, 2007a, 2007b). Bahasa Arab hanya dilihat sebagai salah satu dari empat komponen j-QAF, dengan ketiga-tiga komponen lain yang amat bergantung kepada penguasaan bahasa. Al-Qur'an diajar dalam bahasa Arab, pelajaran Jawi pula berkait dengan penulisan huruf Arab, dan fardhu Ain pula sedikit sebanyak berkait aplikasi kata bahasa Arab pelajar (Awatif et al., 2017). Dalam Dokumen Standart Bahasa Arab Tahun Satu (2010), dinyatakan objektif pembelajaran bahasa Arab di peringkat rendah dinyatakan sebagai untuk menyemai kecenderungan pelajar dalam mempelajari asas bahasa Arab dan menguasai kemahiran bahasa komunikasi di samping kemampuan untuk berkomunikasi dengan yang lain dengan menggunakan bahasa Arab mudah. Bahasa Arab di peringkat sekolah rendah ini perlu diikuti daripada tahun satu hingga tahun enam. Lantaran keperluan untuk mengikuti kursus ini bagi pelajar yang beragama Islam di peringkat rendah, kesediaan pelajar di peringkat prasekolah dilihat perlu diperluas.

Menurut Norfaezah dan Idi (2016) kini masyarakat berlumba-lumba menghantar anak mereka ke prasekolah bertemakan pendidikan Islam seperti Dzul Iman, PASTI, Islamic Montessori, Genius Aulad dan Little Caliphs. Kenyataan beliau menunjukkan sambutan luar biasa daripada masyarakat terhadap prasekolah bertemakan pendidikan Islam. Ia juga memberi gambaran bahawa masyarakat terbuka untuk menerima pendidikan bahasa Arab sebagai sebahagian daripada komponen yang diajar dalam kurikulum prasekolah bertemakan pendidikan Islam ini. Antara institusi lain yang menawarkan pendidikan bahasa Arab di peringkat prasekolah ialah Pusat Asuhan Tunas Islam (PASTI). Menurut Dangiran (2004) pusat-pusat pendidikan awal kanak-kanak seperti Taman Asuhan Kanak-kanak Islam dan Pusat Asuhan Tunas Islam juga mula menawarkan kursus bahasa Arab di peringkat prasekolah. Rentetan daripada itu, kewujudan modul Bahasa Arab yang lengkap dan bersepadu di peringkat prasekolah dilihat perlu diberi perhatian.

Kedudukan Bahasa Arab Dalam Pendidikan Prasekolah

Terdapat tiga jenis prasekolah iaitu; prasekolah di bawah seliaan kerajaan persekutuan, kerajaan negeri dan swasta.

- I. Prasekolah Kerajaan Persekutuan; antara prasekolah di bawah seliaan kerajaan persekutuan ialah prasekolah di bawah seliaan Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM), Jabatan Kemajuan Masyarakat (KEMAS) dan Jabatan Perpaduan Negara. Kerajaan menyediakan pendidikan prasekolah di sekolah-sekolah di bawah KPM. Berdasarkan angka yang dicatat dalam KPM, sebanyak 6120 buah sekolah yang menawarkan pendidikan prasekolah dengan 9321 buah kelas yang menampung 203,745 orang pelajar prasekolah seluruh negara. Pendidikan prasekolah menyediakan pembelajaran bagi kanak-kanak yang berumur empat hingga enam tahun dalam jangka masa satu tahun atau lebih sebelum memasuki ke tahun satu. Kerajaan juga menyediakan pendidikan prasekolah melalui Taman Bimbingan Kanak-Kanak (TABIKA) di bawah KEMAS. Berdasarkan laman web KEMAS, sebanyak 8614 buah TABIKA menawarkan pendidikan prasekolah di seluruh Malaysia. Daripada jumlah tersebut, 796 buah TABIKA adalah di Selangor. Institusi-institusi pendidikan prasekolah ini berperanan sepenuhnya untuk menjalankan penggunaan KSPK. Pendidikan bahasa Arab antara sub ilmu yang dimuatkan dalam KSPK, di mana bahasa Arab diletakkan di bawah sub Pendidikan Islam.
- II. Prasekolah Kerajaan Negeri; pendidikan bahasa Arab juga mendapat tempat dalam pendidikan prasekolah di peringkat kerajaan negeri misalnya prasekolah di bawah kelolaan Jabatan Agama Islam Selangor (JAIS). Di Selangor terdapat 12 buah institusi yang menawarkan pendidikan prasekolah. Bahagian Pendidikan Islam JAIS telah menetapkan matlamat pelaksanaan pendidikan sebagai: “Memberi pendidikan Islam kepada semua individu muslim di negeri Selangor supaya berilmu, beriman, beramal, berakhlak mulia dan berketrampilan berasaskan nilai Islam, bagi melahirkan muslim bertaqwa untuk mendapat keredhaan Allah SWT” (Kertas Dasar dan Hala Tuju Pendidikan Islam JAIS, 2016). Prasekolah JAIS menetapkan tempoh pembelajaran dua hingga tiga tahun pembelajaran dengan memberikan pengajaran Al-Quran, fardhu ain dan asas Bahasa Arab.
- III. Prasekolah Swasta; Permintaan yang tinggi dalam kalangan ibubapa telah menyebabkan kewujudan institusi-institusi pendidikan prasekolah yang swasta tumbuh seperti cendawan selepas hujan. Antara institusi prasekolah swasta yang menawarkan pendidikan bahasa Arab termasuklah Dzuliman Smart Khalifah. Di institusi ini kanak-kanak diberi pendedahan berkaitan bahasa Arab di mana mereka diperkenalkan dengan beberapa perkataan asas bahasa Arab dan huruf hijaiyyah. Tujuan pendidikan bahasa Arab di sini adalah untuk melestari kemahiran bertutur, mengetahui, dan mempelajari bahasa Arab sebagai bahasa al-Quran untuk menyemarakkan kecintaan kepada agama Islam. Institusi prasekolah swasta lain yang menawarkan pendidikan bahasa Arab juga ialah Smart Reader Kids Islamic (Smart Tadris). Program ini telah

di bangun dengan kerjasama dari Masjid Negara & Jakim. Antara subjek yang di tawarkan ialah Bahasa Arab, Iqra', Ibadat, Akhlak, Jawi & Akidah di samping empat subjek teras Bahasa Malaysia, Bahasa Inggeris, Matematik & Sains.

Kedudukan Bahasa Arab Dalam KSPK

Di Malaysia dasar PAKK dirangkum dalam Kurikulum Prasekolah Kebangsaan (KSPK). Dasar KSPK menyediakan peluang kepada murid berumur empat hingga enam tahun untuk mencapai objektif seperti berikut (Norfaezah et al., 2017):

- I. Dari segi jasmani, mempunyai tubuh badan yang sihat, kecergasan dan kemahiran fizikal asas, mempraktikkan amalan kesihatan yang baik dan langkah-langkah menjaga keselamatan, menguasai kemahiran psikomotor asas seperti kemahiran motor halus dan motor kasar.
- II. Dari segi emosi, mempunyai konsep sendiri yang positif, keyakinan diri, jati diri, berani mencuba, mempunyai kematangan emosi, menghormati perasaan dan hak orang lain, boleh bekerja secara bersendirian dan juga bekerja secara berkumpulan.
- III. Dari segi intelek dapat berkomunikasi dengan baik (membaca, menulis dan bertutur) menggunakan bahasa Malaysia, berkomunikasi dengan menggunakan bahasa Inggeris, berkomunikasi dengan baik menggunakan bahasa Cina dan Tamil (untuk yang berkenaan), memperolehi kemahiran proses sains dan matematik asas, memperolehi kemahiran berfikir asas, kemahiran menaakul dan kemahiran asas dalam menyelesaikan masalah dalam kehidupan seharian murid, mempunyai daya kreatif dan estetika, menghargai keindahan alam dan warisan budaya.
- IV. Dari segi rohani dapat mengamalkan nilai murni dan nilai-nilai Islam dalam kehidupan seharian untuk murid beragama Islam.
- V. Dari segi sosial, murid berkebolehan berkomunikasi dengan mantap, membentuk perhubungan yang positif dengan orang dewasa dan rakan sebaya, menyuarakan pandangan dan perasaan dan bekerjasama dengan orang lain.

Bahasa Arab mendapat perhatian sewajarnya dalam Kurikulum Standart Prasekolah Kebangsaan (KSPK) di mana Bahasa Arab diletakkan sebagai sub ilmu dalam Pendidikan Islam di bawah tunjang kerohanian, sikap dan nilai. Tunjang Kerohanian, sikap dan nilai merangkumi pendidikan Islam dan pendidikan Moral. Pendidikan Islam dipelajari oleh murid beragama Islam, manakala Pendidikan Moral dipelajari oleh murid lain. Pendidikan Islam memberi pengetahuan dan kemahiran asas tentang Rukun Iman, Rukun Islam, Sirah Rasulullah dan Kalimah Syahadah. Murid prasekolah belajar bersuci, berwuduk, melakukan pergerakan solat, mencontohi beberapa akhlak Rasulullah dan melakukan amalan harian mengikut adab. Pada masa yang sama murid ini juga mengenal asas bahasa Al Quran, huruf hijaiyah dan Jawi serta menghafaz beberapa surah pendek dan doa pilihan. Pengajaran dan pembelajaran pendidikan Islam dijalankan melalui aktiviti seperti bercerita, simulasi, menyanyi, bernasyid, aktiviti *hands-on*, meneroka dan bermain. Selepas mengikuti aktiviti-aktiviti yang berteraskan tunjang Kerohanian, Sikap dan Nilai khususnya komponen Pendidikan Islam, murid dapat mengetahui asas Rukun Iman, Rukun Islam, Sirah Rasulullah dan melafazkan Dua Kalimah Syahadah. Pada masa yang sama, murid dapat bersuci, berwuduk dan melakukan pergerakan solat, mencontohi beberapa akhlak Rasulullah dan melakukan amalan harian mengikut adab. Murid juga dapat mengenal asas bahasa Al Quran, huruf hijaiyah dan Jawi serta menghafaz beberapa surah pendek dan doa pilihan (KSPK, 2010). Melalui Dokumen Standart Kurikulum dan Pentaksiran KSPK (2016) penekanan kepada pendidikan bahasa Arab tertumpu kepada penguasaan asas Al-Quran. Silibus yang disusun meliputi pengenalan kepada huruf-huruf *hijaiyah* serta mempelajari Bahasa Arab mudah diletakkan sebagai asas permulaan dalam standart pembelajaran Pendidikan Islam. Melalui topik tersebut, hasil pembelajaran diharapkan pelajar dapat menyebut huruf *hijaiyah* tunggal berbaris atas (*fathah*), bawah (*kasrah*), dan hadapan (*dhommah*). Manakala melalui pembelajaran Bahasa Arab mudah mensasarkan pelajar mampu untuk mengecam dan menyebut perkataan mudah serta nombor satu hingga sepuluh dalam Bahasa Arab.

Dalam konteks penggunaan kaedah dan strategi pembelajaran, KSPK memberi ruang kepada para pengajar untuk mengaplikasi mana-mana kaedah atau strategi yang bersesuaian. Melalui Dokumen Standart Kurikulum dan Pentaksiran KSPK (2016), dinyatakan bahawa tiada satu kaedah dan strategi yang khusus dan terbaik untuk diaplikasi di dalam kelas yang mempunyai kepelbagaian murid. Tenaga pengajar perlu bijak untuk menggunakan pelbagai strategi pengajaran dan pembelajaran yang sesuai dengan tahap pembangunan, keperluan, kebolehan, bakat dan minat supaya pembelajaran dapat dijalankan dengan berkesan dan lebih bermakna. Walau bagaimanapun, KSPK memberi garis panduan beberapa kaedah dan strategi pengajaran dan pembelajaran yang boleh diguna pakai untuk tujuan pembelajaran antaranya termasuklah; (i) pembelajaran berpusatkan murid, (ii) belajar melalui bermain, (iii) pembelajaran berasaskan inkuiri, (iv) pendekatan bersepadu, (v) pendekatan bertema, (vi) pembelajaran masteri, (vii) pembelajaran berasaskan projek, (viii) pembelajaran kontekstual, dan (ix) pembelajaran berdasarkan kepelbagaian kecerdasan.

Rumusan

Ringkasnya, bahasa Arab diperlukan dalam pendidikan prasekolah. Antara sebab utama yang menjadikan bahasa Arab begitu penting dalam pendidikan di peringkat prasekolah adalah kerana kedudukannya sebagai sub ilmu yang tidak terpisah dengan pendidikan Islam khususnya pembelajaran Al-Quran. Kedudukan bahasa Arab sebagai bahasa al-Quran menjadikan bahasa ini sebagai asas utama pendidikan Islam selain untuk menyemarakkan kecintaan kepada agama Islam. KSPK telah meletakkan bahasa Arab sebagai suatu komponen dalam pembelajaran di peringkat prasekolah. Dokumen Standart Kurikulum dan Pentaksiran KSPK (2016) jelas meletakkan bahasa Arab sebagai komponen dalam pendidikan Islam di bawah tunjang kerohanian, sikap dan nilai. Perlaksanaan program J-QAF di sekolah rendah dilihat membuka ruang dan masa depan yang baik kepada pendidikan bahasa Arab sebagai sebahagian daripada komponen program tersebut. Malah program tersebut telah diperluas dan diwajibkan kepada semua murid beragama Islam. Bahasa Arab merupakan komponen yang berkait secara langsung dengan komponen-komponen lain dalam program J-QAF iaitu; Al-quran, pelajaran jawi, dan fardhu ain. Malah ia merupakan asas utama bagi ketiga-tiga komponen tersebut. Lantaran keperluan untuk mengikuti kursus ini bagi pelajar yang beragama Islam di peringkat rendah, kesediaan pelajar di peringkat prasekolah dilihat turut perlu diperluas. Terdapat juga kajian yang membuktikan bahawa minat dalam pendidikan bahasa asing bermula daripada awal usia, selain kajian yang membuktikan bahawa kecemerlangan pelajar dalam bahasa Arab di peringkat menengah didasari pendidikan yang bermula seawal prasekolah. Justeru, adalah menjadi suatu keperluan untuk memperkasa modul bahasa Arab prasekolah agar dapat membantu individu terlibat dalam pendidikan bahasa Arab prasekolah.

Rujukan

Awatif Abdul Rahman, Siti Nurhajariah Md Isa, Norfaezah Mohd Hamidin, & Idi Hamdi. 2017. Pendidikan bahasa arab di peringkat prasekolah: satu tinjauan awal. E-Prosiding Persidangan Antarabangsa Sains Sosial & Kemanusiaan. Pusat Pengajian Teras: KUIS. Diakses pada 25 Julai 2017. <http://conference.kuis.edu.my/pasak2017/images/prosiding/pendidikan/25-AWATIF.pdf>

Dangiran Hj Mustapa. 2004. Memperkasakan Pendidikan Islam. Kertas kerja Seminar Jawi, al-Qur'an, Bahasa Arab dan Fardhu Ain- j-QAF Peringkat Kebangsaan. Kementerian Pendidikan Malaysia. Kuala Lumpur, 3- 5 Mac.

Dokumen Standart Bahasa Arab Tahun Satu. 2010. Kementerian Pelajaran Malaysia.

Dokumen Standart Kurikulum & Pentaksiran Pendidikan Prasekolah. 2016. Bahagian Pembangunan Kurikulum: Kementerian Pendidikan Malaysia.

Jabatan Kemajuan Masyarakat (KEMAS). 2017. Pendidikan Awal Kanak-Kanak. Diakses pada 1 Julai 2017. <http://www.kemas.gov.my/index.php/my/program/pendidikan-awal-kanak-kanak>

Jabatan Pendidikan Islam dan Moral. (2002). Kertas dasar kurikulum semakan bahasa Arab komunikasi & bahasa Arab tinggi di sekolah menengah. Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia.

Jabatan Pendidikan Islam dan Moral. (2007a). Buku panduan dasar, pelaksanaan dan Pengurusan kurikulum dan kokurikulum program j-QAF. Kuala Lumpur: Kementerian Pelajaran Malaysia.

Jabatan Pendidikan Islam dan Moral. (2007b). Buku panduan peraksanaan model-model pengajaran dan pembelajaran dan kokurikulum j-QAF tahun 2. Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia.

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM). 2017. Prasekolah. Diakses pada 1 Julai 2017. <http://www.moe.gov.my/index.php/my/sekolah/prasekolah>

Kertas Dasar dan Hala Tuju Pendidikan Islam JAIS. 2013. Baagian Pendidikan Islam: Jabatan Agama Islam Selangor (KUIS).

Kurikulum Standart Prasekolah Kebangsaan. 2010. Bahagian Pembangunan Kurikulum: Kementerian Pendidikan Malaysia.

Nik Murshidah Nik Din & Normila Noruddin. 2011. Penerapan aspek bahasa, budaya dan pendidikan terhadap buku teks bahasa Arab dalam program J-QAF. Jurnal Islam dan Masyarakat Kontemporari Jilid 4 (Julai), 2011, 27-4.

Norfaezah Hamidin & Idi Hamdi. 2016. Smart Reader Kids Arabic: Inovasi Dalam Pendidikan Prasekolah. E-Jurnal Penyelidikan dan Inovasi Edisi Khas Vol. 3, No.2-1 (Jun 2016) 73 – 84.

Norfaezah Bt Mohd Hamidin, Siti Nurhajariah Md Isa, Awatif Abdul Rahman, Idi Hamdi. 2017. Pendidikan awal kanak-kanak di malaysia: kajian literatur. E-Prosiding Persidangan Antarabangsa Sains Sosial & Kemanusiaan. Pusat Pengajian Teras: KUIS. Diakses pada 25 Julai 2017. <http://conference.kuis.edu.my/pasak2017/images/prosiding/pendidikan/26-DR-NORFAEZAH.pdf>

Smart Reader Kids Islamic. 2017. Program dan senarai subjek. Diakses pada 30 Jun 2017. <http://smartreader.edu.my/smart-reader-kids-islamic/>.

Dzul ImanSmart Khalifah. 2017. Kurikulum akademik. Diakses pada 30 Jun 2017. <http://dzuliman.com/academic-curriculum/>.

Norfaezah Mohd Hamidin. 2016. Persepsi pelajar, guru dan ibubapa terhadap pengajaran dan pembelajaran Bahasa Arab di SMKA. Tesis Phd. Universiti Islam Antarabangsa Malaysia.